

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa C. sp. z o.o. sp.k. w J.
przeciwko Wspólnocie [...] przy ul. L.
w B.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 2 kwietnia 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka C. sp. z o.o. spółka komandytowa w J. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 2 kwietnia 2019 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 20 października 2017 r. Sąd pierwszej instancji uwzględnił w całości jej powództwo skierowane przeciwko pozwanej Wspólnocie [...] przy ul. L. w B. o zapłatę

kwoty 359 865,31 zł z ustawowymi odsetkami od 18 maja 2016 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu. Żądana kwota stanowiła dopłatę z tytułu wyrównania należności za energię elektryczną, sprzedawaną pozwanej przez C. Sp. z o.o. w O.. Powódka nabyła tę wierzytelność. Sąd Okręgowy ustalił, że § 6 pkt 5 umowy ramowej sprzedaży energii zawartej przez pozwaną i C. sp. z o.o. przewidywał, że w przypadku stwierdzenia przez którąkolwiek ze stron i potwierdzenia przez operatora systemu dystrybucji nieprawidłowego rozliczenia lub też w wyniku korekty danych pomiarowych przekazanych sprzedawcy przez tego operatora, stwierdzone zostaje zawyżenie lub zaniżenie należności za sprzedaną energię elektryczną, sprzedawca, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa podatkowego, dokona korekty uprzednio wystawionych faktur za okresy rozliczeniowe, w których stwierdzono różnicę, przy czym korekta nie jest uzależniona od istnienia ważnej umowy oraz zawartych na jej podstawie porozumień transakcyjnych. Kupujący na dokonanie korekty wyraża zgodę, stosownie do obowiązujących przepisów prawa podatkowego. W związku ze stwierdzeniem przez operatora błędów pomiarowych w okresie rozliczeniowym od 1 lutego 2014 r. do 31 marca 2016 r. C. Sp. z o.o. wystawiła pozwanej faktury korygujące VAT z dnia 26 kwietnia 2016 r. na łączną kwotę dochodzoną pozwem z 21-dniowym terminem zapłaty. Na podstawie zeznań świadka M. K. Sąd ustalił, że przyczyną dokonanej korekty był błąd w pierwotnym odczycie wynikający z zastosowania nieprawidłowej mnożnej układu pomiarowego, co zaniżyło kilkukrotnie zużycie. Administrator pozwanej najpierw nie kwestionował zasadności korekty i przyznał, że po zawarciu umowy z C. koszty za energię obniżyły się o 40-50%, potem jednak pozwana odmówiła zapłaty. Sąd Okręgowy uznał, że pozwana powinna wykazać, że korekta jest nieprawidłowa, czego nie uczyniła.

Sąd Apelacyjny w [...], do którego odwołała się pozwana, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił powództwo uznając, że powódka nie udowodniła swojego roszczenia, tymczasem na niej spoczywał ciężar dowodu. Sąd stwierdził, że z fakturami, jako dokumentami prywatnymi, nie jest związane domniemanie prawdziwości zawartych w nich danych, zaś wykazanie podstaw do przeprowadzenia korekty obciążało C. Sp. z o.o., a nie pozwaną. Obowiązkiem powódki było też udowodnienie podstaw zastosowania mnożnika 200 zamiast mnożnika 1, co wymagało przeprowadzenia dowodu z opinii

biegłego, tymczasem zostało ustalone na podstawie zeznań świadka. Sąd nie dopatrył się podstaw do działania w tym zakresie z urzędu, skoro sprawę wytoczył profesjonalista reprezentowany przez fachowego pełnomocnika. Wytknął też, że oświadczenie świadka złożone w toku zeznań nie może być kwalifikowane jako przyznanie faktów przez stronę. Sąd odwoławczy za uzasadniony uznał zarzut naruszenia art. 65 § 1 k.c. w zw. z art. 5 ust. 2, 2a, 2b, 4a i 7 ustawy Prawo energetyczne. Stwierdził, że § 37 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną, obowiązujący w spornym okresie upoważniał przedsiębiorstwo energetyczne jedynie do korekty faktur za zawyżenie należności za pobraną energię. W § 6 pkt 5 umowy jej strony ustaliły natomiast tryb postępowania w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego rozliczenia lub konieczności dokonania korekty uprzednio wystawionych faktur. W postanowieniu tym zawarty został zapis o zgodzie na dokonanie korekty, który Sąd Apelacyjny zinterpretował jako akceptację przez pozwaną samego wystawienia faktury korygującej, brak natomiast podstaw by przyjąć, że zgoda oznaczała blankietową akceptację jej treści, z przeniesieniem ciężaru dowodu na odbiorcę energii. Nie uznał jednak tych postanowień za klauzulę abuzywną. Ostatecznie za przyczynę wydania wyroku reformatoryjnego Sąd uznał niewykazanie podstaw do obciążenia pozwanej fakturami korygującymi.

W skardze kasacyjnej, skierowanej przeciwko całemu wyrokowi Sądu Apelacyjnego i opartej na obydwu podstawach kasacyjnych, powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 5 ust. 2, 2a, 2b, 4a i 7 prawa energetycznego i § 37 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną, niewłaściwe zastosowanie art. 5 ust. 2a prawa energetycznego w zw. z art. 65 § 1 k.c., a także art. 353¹ k.c. w zw. z art. 65 § 1 k.c., art. 65 § 2 k.c., art. 6 k.c. i art. 535 § 1 w zw. z art. 555 k.c., art. 471 k.c., art. 473 § 1 k.c. oraz art. 487 § 2 k.c., jak też naruszenie przepisów postępowania - art. 232 k.p.c. samego i w zw. z art. 245, 227 i 233 § 1 k.p.c. oraz art. 386 § 1 w zw. z art. 382 k.p.c.

Wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu,

ewentualnie o orzeczenie co do istoty sprawy o oddaleniu apelacji, jak też o sprostowanie oczywistej omyłki w sentencji zaskarżonego wyroku.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódki pozwana wniosła o odmowę jej przyjęci do rozpoznania lub o jej oddalenie oraz o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji spraw służy instytucja tzw. przysądu, ustanowionej w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia swojej skargi przesłankami przewidzianymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, przy czym obie te przesłanki uzasadniła wspólnie.

1. Wskazała na potrzebę dokonania wykładni art. 5 ust. 2, 2a, 2b, 4a i 7 prawa energetycznego i § 37 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną, których interpretacja, jako odnoszących się tylko do korekty rozliczeń na korzyść odbiorcy energii elektrycznej doprowadziła do stwierdzenia nieważności § 6 ust. 5 umowy, której dotyczył spór i wniosku o niedopuszczalności korekty rozliczeń na korzyść przedsiębiorstwa energetycznego. Podniosła przy tym, że zagadnienie to wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, wskazując orzeczenia, w których sądy przyjęły dopuszczalność takiej korekty.

2. Podniosła kwestię mocy dowodowej dokumentu prywatnego, twierdząc, że jeśli dowód ten nie zostanie zakwestionowany jako niewiarygodny, to nie ma podstaw, by odmówić mu mocy dowodowej, a także czy przedstawienie niepodważonych dokumentów prywatnych ma wpływ na ciężar dowodzenia faktów, które zostały wskazane w tych dokumentach;
3. Stwierdziła potrzebę wyjaśnienia, czy sąd drugiej instancji może zmienić wyrok sądu pierwszej instancji jedynie w oparciu o zakwestionowanie mocy dowodowej dowodów przedstawionych przez jedną ze stron i odmienną interpretację ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego sprawy, bez uzupełnienia materiału dowodowego z urzędu dowodem z opinii biegłego.

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przedsądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Z kolei potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów występuje wtedy, kiedy rysuje się możliwość różnej interpretacji określonego przepisu, przy czym za każdą z możliwości przemawiają ważne argumenty, których waga jest na tyle zbliżona, że uzasadnia wahania przy wyborze właściwego kierunku jego rozumienia, z kolei do rozbieżności orzecznictwa dochodzi wtedy, kiedy w rozstrzygnięciach spraw o jednakowych lub bardzo zbliżonych stanach faktycznych, w których znajdują zastosowanie te same przepisy, są one wykładane lub stosowane w sposób prowadzący do rozbieżnych wniosków i orzeczeń. Wykazanie, że przesłanka ta występuje wymaga więc dokonania analizy występujących kierunków interpretacji i wagi argumentów przemawiających za każdym z nich, jak też przedstawienia orzeczeń przywołanych jako rozbieżne w celu wykazania, że ich niejednolite rozstrzygnięcia

są wyrazem wymagających ujednolicenia niespójności interpretacyjnych, a nie efektem różnic w podstawie faktycznej, czy staranności prowadzenia procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC z 2016, nr 2, poz. 29).

Stosując te reguły do zagadnień i wątpliwości wykładni przedstawionych przez skarżącą stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie został należycie umotywowany, część wskazanych zagadnień dotyczy problemów dawno już rozwikłanych i nie budzących wątpliwości, a część nie ma zastosowania w niniejszej sprawie.

Istota wątpliwości związanej z wykładnią przepisów prawa energetycznego i przepisów wykonawczych do niego wydaje się wynikać z wadliwego odczytania uzasadnienia Sądu Apelacyjnego, który dokonał wykładni językowej powołanych przepisów, bynajmniej jednak nie stwierdzając na ich podstawie nieważności § 6 pkt 5 umowy z dnia 16 grudnia 2013 r. Przeciwnie treść tego postanowienia umownego uczynił podstawą rozważań w zakresie obowiązków stron umowy i wywiódł z niego wniosek o niewykonaniu tych obowiązków przez zakład energetyczny. Nie jest to więc problem rzeczywiście występujący.

Kwestia mocy dowodowej dokumentów prywatnych nie jest zagadnieniem wymagającym dalszych rozważań. Dowód z dokumentu prywatnego potwierdza jedynie to, że osoba podpisująca go, złożyła oświadczenie o treści zawartej w tym dokumencie, nie przesądza jednak, że oświadczenie było zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 sierpnia 2012 r., I CSK 25/12, LEX nr 1231454), nie zmienia więc rozkładu ciężaru dowodu w zakresie wykazania, że treść oświadczenia odpowiada rzeczywistości. Dowód z dokumentu prywatnego podlega w zakresie swojej mocy dowodowej ocenie według zasad przewidzianych w art. 233 § 1 k.p.c., wiążącym sąd domniemaniem jest bowiem jedynie pochodzenie treści zawartej w takim dokumencie od podpisującej go osoby.

Także ostatnie zagadnienie wskazane przez powódkę doczekało się już dostatecznego wyjaśnienia, a okoliczności badane w niniejszej sprawie nie wskazują na wystąpienie nowych, dotąd nie zbadanych jego aspektów. Przede wszystkim wskazać należy na zawierającą kompleksowe wyjaśnienie zakresu obowiązków sądu w

postępowaniu apelacyjnym uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r. (III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55), ponadto zaś problem ten wyjaśniają następujące orzeczenia: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98 (OSNC 1999/7-8/124), czy wyrok tego Sądu z dnia 21 marca 2019 r. (II CSK 62/18, baza LEX nr 2665390).

Powołane przez skarżącą podstawy przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadniają uwzględnienia tego wniosku. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 99, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. Wysokość zasądzonej kwoty wynika z postanowień § 2 pkt 7 i w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 15 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz. 265).

jw